

YTTRANDE

Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande angående slutbetänkande av utredningen om en målstyrd integrationspolitik (SOU 2024:41)

Sammanfattning

- SCB föreslog i en hemställan förändringar av statistikområden i Förordningen om den officiella statistiken 2021. Där föreslogs att Integration blir ett eget statistikområde inom den officiella statistiken. SCB vill peka på de positiva effekterna på effektivitet, användarvänlighet och kvalitet som ett statistikansvar kan ge för statistiken om integration. SCB vill därför trycka på vikten av att helheten tas i beaktande i eventuella kommande beslut som berör integrations- och annan näraliggande statistik.
- SCB kan bidra med råd kring statistik i ett nationellt integrationsråd.
- SCB är positiva till förslaget att utveckla och tillgängliggöra indikatorer för uppföljning av de integrationspolitiska målen.
- SCB kan inte ställa sig bakom att en ny indikatorbaserad uppföljning av de integrationspolitiska målen helt kan ersätta den statistik som idag tas fram inom ramen för Registerdata för integration (RegInt) innan utredning skett och tillräckligt underlag för ett sådant ställningstagande finns.
- Myndigheten avstyrker förslaget att SCB ska omprioritera de resurser som idag används för analyser på integrationsområdet till förvaltning av nya indikatorer.
- SCB bedömer att utveckling av ett indikatorsystem för uppföljning av de integrationspolitiska målen kan ta sammantaget ett till två år till en kostnad av ca 2 mkr.
- SCB bedömer att kostnaden för att uppdatera och förvalta ett indikatorsystem för uppföljning av de integrationspolitiska målen är ca 2 mkr per år.
- Angående en urvalsundersökning för att mäta utrikes föddas självupplevda integration är det SCB:s bedömning att myndigheten bör få i uppdrag att, i samråd med andra myndigheter, utreda och återkomma med hur behovet av information kan tillfredsställas.

- SCB bedömer att ett utredningsuppdrag om insamling av uppgifter av utrikes födda självupplevda integration lämpligen bör vara minst 18 månader långt och bedöms kosta ca 1,5 mkr.

Allmänna synpunkter

SCB vill utöver synpunkter på utredningens förslag peka på att det pågår flera initiativ som berör integrationsstatistiken som produceras.

SCB föreslog i en hemställan redan 2021 att Integration bör bli ett eget statistikområde inom den officiella statistiken i Förordningen om den officiella statistiken. Regeringen har ännu inte fattat beslut i ärendet.

SCB vill peka på de positiva effekterna av en sådan förordningsändring för effektivitet, användarvänlighet och kvalitet för statistiken om integration. SCB vill gärna se en ordning för integrationsstatistik med såväl samordning som kvalitetsutveckling och samråd med användare i en reguljär struktur. SCB vill därför trycka på vikten av att helheten tas i beaktande i kommande beslut som berör integrationsstatistik.

SCB föreslås i BP 2025 få en anslagsförstärkning om 1 mkr för att löpande uppdatera och förvalta registerdata om integration på nationell, regional och lokal nivå. Denna anslagsförstärkning ersätter det regeringsuppdrag SCB haft årligen sedan 2009 att producera registerdata om integration (RegInt). Syftet med ändringen är bland annat att statistiken på sikt ska kunna ingå i systemet för den officiella statistiken och att statistiken ska kunna harmonieras bättre mot annan statistik för att öka sam användbarheten.

Ytterligare har SCB ett regeringsuppdrag tillsammans med Boverket att genomföra en fördjupad analys av utanförskap samt att lämna förslag på hur resultatet kan hållas aktuellt och integreras i den nuvarande ordningen för förvaltning och uppdatering av statistik. Den statistik som används till den fördjupade analysen kommer till stor del från den registerbaserade statistiken om integration.

SCB:s ställningstaganden

Yttrandet gäller de förslag som finns i slutbetänkandet som omfattar styrning, indikatorer och uppföljning och som påverkar SCB.

Förslag om Nationellt integrationsråd

SCB är en av de myndigheter som förslås ha en ledamot i det föreslagna nationella integrationsrådet.

SCB ser att om myndigheten får ansvaret för att utveckla och tillgängliggöra indikatorer på integrationsområdet så kan SCB bidra i samverkan med råd kring statistik på området.

Förslag om Indikatorer

Utredaren förslår att SCB får ansvar för att utveckla och tillgängliggöra indikatorer för uppföljning av mål och delmål för integrationspolitiken.

SCB är positiva till förslaget att utveckla och ta fram indikatorer i samråd med andra aktörer. Det innebär att vi kommer att ta fram statistik som vi vet är efterfrågad. SCB förutsätter att myndigheten kommer ges möjlighet att justera vissa förslag om de visar sig svåra att genomföra, eller föreslå alternativa indikatorer i vissa fall.

SCB kan inte ställa sig bakom att en ny indikatorbaserad uppföljning av de integrationspolitiska målen helt kan ersätta den statistik som idag tas fram inom ramen för Registerdata för integration (RegInt) innan utredning skett och tillräckligt underlag för ett sådant ställningstagande finns. SCB bedömer att det kan finnas tabeller i RegInt idag som är mycket efterfrågade, men kanske inte direkt hänförliga till de integrationspolitiska målen. Därutöver ska SCB tillsammans med Boverket i uppdraget om en fördjupad analys om utanförskap föreslå hur statistik ska tillgängliggöras framöver. Mycket av den statistik som använts inom uppdraget finns idag tillgänglig via RegInt. SCB ser därför att det är av vikt att nuvarande statistik i RegInt utreds, och att SCB fortsatt har utrymme att tillgängliggöra annan efterfrågad statistik om integration utöver indikatorer för uppföljning av de integrationspolitiska målen.

SCB avstyrker förslaget att myndigheten ska omprioritera de resurser som idag används för analyser på integrationsområdet till förvaltning av nya indikatorer. Det ingår i myndighetens uppdrag att utveckla, framställa och sprida statistik. Analyser är ett viktigt verktyg för detta, och uppskattat av våra användare. SCB har under åren producerat analyser på integrationsområdet, ofta i samband med publicering av ny statistik. SCB:s analyser går inte att likställa med de sektorsvisa analyser kopplade till integrationspolitikens mål och delmål som föreslås i utredningen.

Förslag om nationell urvalsundersökning

Utredaren föreslår att SCB får i uppdrag att utveckla en urvalsundersökning till utrikes födda och sedan genomföra den. Enligt förslaget ska urvalet vara runt 10 000 individer och undersökningen genomföras vart tredje år. Syftet är att mäta utrikes föddas självupplevda integration, främst inom demokratisk och social samt språklig integration. I förslaget framkommer att befintliga urvalsundersökningar inte på ett tillfredsställande sätt kan ge tillräckliga underslag, då integration täcker en mängd sakområden.

SCB menar att det inte är lämpligt att i ett tidigt skede slå fast en undersöknings ungefärliga urvalsstorlek, även om det förstås var nödvändigt för utredningen för att kunna göra en kostnadsbedömning.

Det är i stor utsträckning valet av redovisningsgrupper (det gäller även för en kontrollgrupp), och möjlig redovisning på områdesnivå som är relevant för urvalsstorleken. Som nämnts i betänkandet är utrikes födda en heterogen grupp avseende födelseregion, vistelsetid, grund för bosättning m.m. Val av redovisningsgrupper påverkar därmed väsentligt storleken på urvalet.

Som utredaren påtalar påverkar syftet med en undersökning hur personer svarar på den. SCB menar därför att en undersökning vars syfte är att mäta demokratisk, social eller språklig integration, där urvalet främst är utrikes födda, inte fullt ut kommer att kunna jämföras med eller komplettera andra undersökningar som Undersökningarna av levnadsförhållanden, Arbetskraftsundersökningen m.m. Detta bedömer SCB som en brist då uppföljningen av dessa mål då blir särkopplad från uppföljningen av övriga målområden.

I urvalsundersökningar i dag används ofta flera olika insamlingsmetoder, t.ex. såväl webbformulär som enkäter eller telefonintervjuer och, tillsammans med en undersöknings syfte, är vald insamlingsmetod något som påverkar såväl svarsfrekvensen som vilka som svarar på en undersökning.¹ Det medför svårigheten att nå och få svar från personer där den språkliga integrationen är bristfällig (kanske oavsett insamlingsmetod), samtidigt är svarsfrekvensen i gruppen utrikes födda typiskt väsentligt lägre än bland svenskfödda.² Den förväntat låga svarsfrekvensen i en undersökning riktad till denna grupp är en betydande utmaning, inte minst då det kan antas finnas en tydlig samvariation mellan benägenheten att svara på undersökningen och det vi vill undersöka, alltså graden av integrering.

I dagsläget finns begränsade möjligheter att översätta webbformulär till andra alfabet än det latinska, som används främst i västländer (t.ex. det kyrilliska eller arabiska), vilket kan medföra ökade behov av såväl postenkäter som telefonintervjuer. Intervjuer på andra språk är särskilt kostsamt.

Av ovan angivna skäl menar SCB att det är viktigt att det innan beslut om en urvalsundersökning fattas ges möjlighet att undersöka hur en sådan kan genomföras på bästa sätt gällande urval, insamlingsmetoder, frekvens, frågekonstruktion m.m. för att därur härleda kostnad m.m. SCB menar att det inte bör uteslutas att vidareutveckla och/eller utöka urval av utrikesfödda i befintliga undersökningar. En förstudie som har till syfte att identifiera vad som ger mest kvalitet och valuta för pengarna bör vara ett första steg.

¹ Se t.ex. Brå 2023. Nationella trygghetsundersökningen 2023 Teknisk rapport.

² Se tex Hälsa på lika villkor. Nationellt urval .Teknisk rapport - En beskrivning av genomförande och metoder. S48.

Ekonomiska konsekvenser för SCB

De ekonomiska konsekvenserna berör såväl att genomföra analyser, utveckla och regelbundet publicera indikatorer som att utveckla och återkommande genomföra en urvalsundersökning, i utredningen kallad integrationsbarometer.

Utveckling och publicering av indikatorer

I utredningen föreslås en förstärkning av medel om 2 mkr från och med 2025 för att utveckla nya indikatorer och att ersätta de befintliga nyckeltalen (RegInt) med de nya indikatorerna för uppföljning av de integrationspolitiska målen. Det är SCB:s bedömning att 2 mkr kan vara en rimlig kostnad för att uppdatera och förvalta ett indikatorsystem för uppföljning av de integrationspolitiska målen.

Utredning, utveckling och förberedelse för publicering kan sannolikt genomföras på ett år under förutsättning att övriga aktörer som föreslås som områdesansvariga har möjlighet att bistå och kan prioritera arbetet. Om ett tillgängliggörande utöver tabeller i statistikdatabasen, till exempel i form av visualiseringar på en särskild temasida eller liknande önskas kommer såväl tiden för utveckling som kostnaderna att öka.

Under tiden för utredning, utveckling och förberedelse för publicering kommer den anslagsökning som föreslås i BP 25 att behöva användas för fortsatt publicering av nuvarande registerdata för integration (RegInt) för att undvika att det uppstår ett glapp i tillgängliggörandet av registerbaserad statistik för integration. Därmed är vår bedömning att utvecklingen av ett system för uppföljning av de integrationspolitiska målen lämpligen skulle bedrivas i form av ett särskilt regeringsuppdrag under upp till 2 år med särskilda medel. Det skulle då innebära att SCB under utvecklingsperioden parallellt skulle kunna publicera registerbaserad statistik om integration. Bedömningen är att publiceringen under de två åren gradvis kan övergå i sin nya form för att helt genomförd i och med publicering av statistiken 2027 om arbetet påbörjas 2025.

Utveckling och genomförande av en urvalsundersökning

I utredningen förslås att SCB får 1,5 mkr för att utveckla och 4mkr för att genomföra en urvalsundersökning var tredje år. SCB har svårt att bedöma om kostnaden för att genomföra undersökningen är skälig. Som nämns ovan styrs kostnaden främst av vilka redovisningsgrupper som bedöms relevanta, som i sin tur får konsekvenser för såväl urvalsstorlek som insamlingsmetod vilket i sin tur påverkar kostnaden för undersökningen.

Det är SCB:s bedömning att myndigheten bör få i uppdrag att, i samråd med andra myndigheter, utreda och återkomma med hur behovet av information kan tillfredsställas, om det bör ske i en särskild

urvalsundersökning eller genom tilläggsurval i befintliga undersökningar, för att såväl god kvalitet som resurseffektivitet ska nås. Ett sådant utredningsuppdrag bör lämpligen vara minst 18 månader långt, och bedöms kosta ca 1,5 mkr.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av avdelningschef Cecilia Stenbjörn, enhetschef Mats Bergdahl- Kercoff, sektionschef Sara Frankl, handläggare Malin Forsberg samt Susanne Zander, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Susanne Zander